

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio CLXIII. De pœna primi peccati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

QVAEST. CLXIII.

ARTIC. I.

404

te contempnit diuinam voluntatem, uir autem implicite uel propterea, quia induxit aliud ad peccandum, ut secunda ratio ostendit. Plus, n. in qualibet specie peccatis & inducet, quam pecans tantum. Vel p. canam honestam aliquid in uno idem peccatum, & in altera non, ut teria ro mōstris, sicut si uir p. inopiam, esset adulterer: unde pater foliū obiectio- nis. De latitudine quidem vnius speciei est ferme, & infra la- titudinem illius quilibet rationum gra- mus aliquid attulit, ut patet.

**Super Questionis
164. Articulum
primum.**

In tota q. 164. de p. peccati primi ho- minis hoc solū fī i- beudam occurrerit: p. dum in secundo art. in refutatione ad quin- tum de flaminio gla- dio dñe insinuantur opinione, altera, p. sit aliud ex propin- quitate & foliū, altera p. fit per angelicū in ini- stiūtū quendam ignea- cūlūdū. Prima opini- onis hodie excludit vī, qm zona, qm torri- da vocata est, a qua nūquā fol recedit, tam inuenta est habi- tata habent. n. inge- quino & inhabitores terre illius ut testant- inde uenientes: & nos misimus fratres ordi- nis ad partes illas. & eunt & redunt, p. expedit. Vnde fecun- da opinio amplecten- da vī. Nec nūquā si multos sapientes hoc lauit, qm ita sunt singularia sine expe- riencia accepta a pro- genitoribus ex proba- bili argūmento. Ethio- pie tam ardētis, de qua Lukanus. Ethio- pum; solū qd̄ non præmeretur ab illa Signiferi regione po- li, nisi polite lapi. Ultima curuari pro- cederet vngula Tan-

tam humanam naturam. ergo non uidetur esse peccati primorum parentum.

¶4 Præt. Omnes & qualiter deriuantur a primis pa- rentibus. Si igitur mors esset poena peccati primo- rum parentum, sequeretur, quod omnes homines & qualiter mortem patentur, quod patet esse fal-

sum, quia quidam citius aliis, & grauius moriuntur. ergo mors non est poena primi peccati.

¶5 Præt. Malum poenæ est a Deo, ut iupra habitum est: sed mors non uidetur esse a Deo. dicitur enim Sapien. i. quod Deus mortem non fecit. ergo mors est poena primi peccati.

¶6 Præterea. Poena non videntur esse meritoria. Nam meritum continetur sub bono, poena autem sub malo: sed mors quandoque est meritoria, sicut patet de morte martyrum. ergo uidetur, quod mors non sit poena.

¶7 Præt. Poena videtur esse afflictiva: sed mors non potest esse afflictiva, ut uidetur, quia quando mors est, eam homo non sentit: quando autem non est, sentit non potest. ergo mors non est pena peccati.

¶8 Præt. Si mors esset poena peccati, statim fūsset ad peccatum consecuta: sed hoc non est uerum, nā pri mi parentes post peccatum diu vixerūt, ut patet Ge nes. 4. ergo mors non uidetur esse poena peccati.

SED CONTRA est, quod Apoſt. dicit ad Ro. 5. Per unum hominem peccatum in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors.

RESPON. Dicendum, quod si aliquis propter cul- pam suam priuerat aliquo beneficio sibi dato, car- rentia illius beneficii est poena culpe illius. Sicut au- tem in primo dictum est, * homini in sui prima in- stitutione hoc beneficium fuit collatum diuinitus, vt quandiu mens eius esset Deo subiecta, inferiores vires animæ subiicerent rationali menti, & cor- pus animæ subiiceretur: sed quia mens hominis per peccatum a diuina subiectione recessit, cōsecutum est, ut nec inferiores vires totaliter subiicerent ra- tionali. Ut de tanta est rebellio carnalis appetitus ad rationem, ut nec corpus totaliter subiiceretur anima: unde sequitur mors, & alii corporales defectus. Vita enim & incolumentis corporis conflitit in hoc, quod subiiciatur anima, sicut perfectibile sue perfe- ctio. Vnde per oppositum mors & agriitudo, & quilibet corporalis defectus, pertinet ad defectum subiectiois corporis ad animam. Vnde patet, p. sicut rebellio carnalis appetitus ad spiritum, est po- na peccati primorum parentum, ita etiam & mors, & omnes corporales defectus.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod naturale dici- tur, quod ex principiis natura cauiatur. Naturæ autem per se principia sunt forma, & materia. Forma autem hominis est anima rationalis, quæ de se est im- mortalis: & ideo mors non est naturalis homini ex parte sua formæ. Materia autem hominis est corpus tale, quod est ex contraria compositum, ad quod sequitur ex necessitate corruptibilitas: & quantum ad hoc mors est homini naturalis. Hæc autem con- ditio in materia humani corporis est consequens ex necessitate materie, quia oportebat corpus hu- manum esse organum tactus, & per consequens medium inter tangibilia, & hoc non poterat esse nisi esset ex contraria compositum, ut patet per Philosophum in 2. de anima. * Non autem est con- ditio secundum quam materia adaptetur formæ: quia si esset possibile, cum forma sit incorruptibilis, potius oportebat materia incorruptibilem esse. Sicut p. ferrea sit ferrea competit formæ, & actioni eius, ut per duritatem sit apta ad secundum: sed p. sit potens rubiginem contrahere, consequitur ex ne- cessitate talis materia, & non secundum electionem agentis. Nam si artifex posset, faceret ex ferro ferræ, quæ rubiginem contrahere non posset. Deus autem,

Secunda Secundæ S. Tho. EEE 4 qui

Lib. 2. text.
111. & seq.
tomo 2.

qui est cōditor hominis, omnipotens est: unde admittit sub beneficio ab homine primitus instituto necessitatem moriendi ex tali materia cōsequente, qđ tamen beneficium subtraictum est p peccatum primorum parentum: & sic mors & est naturalis propter conditionem materis, & est poenalis propter amissionem diuinī beneficij p̄s̄eruantis a morte.

AD SECUNDUM dicendum, quod similitudo illa hominis ad alia animalia attenditur quantum ad conditionem materie, id est quantum ad corpus ex contrariis compositum, non autem quantum ad formam. Nam anima hominis est immortalis: brutorū vero animalium animae sunt mortales.

AD TERTIUM dicendum, qđ primi parentes fuerunt a Deo instituti non solum sicut quādam personae singulares, sed sicut quādam principia totius humanae naturae ab eis ad posteros deriuanda simul cum beneficio diuino p̄s̄eruante a morte: & ideo per eorum peccatum tota humana natura in posteris tali beneficio defuit, mortem incurrit.

AD QUARTVM dicendum, qđ aliquis defectus ex peccato consequitur duplicitate. Vno modo, per modū poenae taxatae a iudice: & talis defectus aequaliter debet esse in his, ad quos equaliter pertinet peccatum. Alius autē defectus est, qui ex huiusmodi pena per accidētē consequitur. Sicut qđ aliquis pro culpa sua exceccatus cadat in via, & talis defectus culpæ nō proportionatur: nec ab homine iudice pentatur, qui nō potest fortuitos eventus praecognoscere. Sic ergo pena taxata pro primo peccato proportionaliter ei respondet; fuit subtractione diuini beneficii, quo rectitudo & integritas humanae naturæ cōseruabatur. Defectus autem consequentes subtractionem huiusmodi beneficii, sunt mors, & alia poenitentiae presentis vita: & ideo non oportet huiusmodi penas, æquales esse in his, ad quos aequaliter pertinet primū peccatum. Verum quia Deus p̄s̄c̄t̄ est omnium futurorum eventuum, ex dispositione diuina p̄s̄c̄t̄, & p̄t̄dentia huiusmodi poenitentias ducit in diversis inueniuntur, non quidē propter aliqua merita p̄s̄cedentia hanc uitam, vt Origenes posuit. * Hoc. n. est contra id quod dicitur R. 9. Cū nō dū aliquid boni, aut mali egissent: & ēt est contra hoc qđ in primo ostēnum est, qđ anima non est creata ante corpus, sed uel in poena paternorū peccatorū, inquantum filius est quāda res patris, vnde frequenter parentes puniuntur in prole: uel etiā p̄ḡ remedū salutis eius, qui huiusmodi poenitentibus subditur, vt s̄ per hoc a peccatis arceatur: aut etiam de uitribus non superbiat, & per patientiam coronetur.

AD QUINTVM dicendum, qđ mors duplicitate potest cōderari. Vno modo, fm quod est quoddam malū humānū naturā: & sic nō est ex Deo, sed est defectus quādam incidens ex culpa humana. Alio modo, potest considerari fm quod habet quādam rōmē boni, prout s̄ est quādam iusta poena, & sic est a Deo. Vnde Aug. dicit in lib. Retractionū, qđ Deus nō est author mortis, nisi inquantum est mors poena.

AD SEXTVM dicendum, qđ sicut Aug. dicit i. de ciuitate Dei, * Quemadmodū iniusti male vntuntur non tñ malis, verum etiam bonis: ita iusti bene vntuntur non tñ bonis, sed etiam malis. Hinc fit, vt & mali male legi vntantur, quāmis lex sit bonū: & boni bene moriantur, quāmis sit mors malū. Inquantumigitur Sancti bene morte vntuntur, fit eis meritoria.

AD SEPTIMVM dicendum, qđ mors duplicitate accipi potest. Vno mō, pro ipsa priuatione vite, & sic mors

sentiri non potest, cum sit priuatione, sicut non est poena sensus, sed poena damnatio secundum quod nominat ipsam, terminatur ad priuationem, p̄dictione autem, sicut & de generatione, qui postsumus. Vno modo, secundum minus alterationis, & sic in ipso intimo priuatione vita, dicitur invenit, hoc etiam mors non est poena sensus, corruptio potest accipi cum alteracione, p̄to dicitur aliquis mori, dum mortem: sicut dicitur aliquid generatum esse, & sic mors potest dici.

AD OCTAVVM dicendum, quod videtur super Genesi, ad literam, * Quādam annū primi parentes poena vixerint, illo anno cooperarunt, quo mortis legem, quam terācerent, accepérunt.

ARTICULVS
Vtrum conuenienter particulares p̄s̄poenae determinantur in Scriptura.

AD SECUNDVM sic procedunt Vetus & nouus testamētū determinantur in Scriptura. Non aliq̄ sicut in pena peccati, quod sentiatur, ut dolor in partendo effectus sine peccato. Hoc enim requiri debet in nexus, ut proles nasci non possit a parenti. Similiter etiam subiecto multo consequitur perfectionem in multis affectionem mulieris. Germano statim & tribulorum ad natum terrena p̄ficiuntur, et etiam sine peccato. Non ergo inveniuntur, non quidē propter alia poenitentiae presentis vita: & ideo non oportet huiusmodi penas, æquales esse in his, ad quos aequaliter pertinet primū peccatum. ¶ 2 Præ. Id quod pertinet ad dignitatem, videatur ad penam eius pertinere: id multo conceperit pertinet ad dignitatem, id multo debet ponit mulieris pena.

¶ 3 Præ. Locus paradisi propter hominem erat: sed nihil debet esse frustra rem utile uidetur, quod non fuerit conuenienter hominum, quod a paradiſo excluderetur.

¶ 4 Præ. Locus ille paradisi terrena debet esse accessibilis, fructu ergo apparet in menta, ne homo illuc reuertere, felicitas & gladius flammus aqua uerberis.

¶ 5 Præ. Homo post peccatum fratrem suum mortis fuit adductus, & in beneficio ipsius poterat ad immortalitatem regnare, si non fuisse clavis ligni vita interdictus, cum dictum esset. Nunc ergo ne forte sumat de ligno sicut aternum.

¶ 6 Præ. Insultare misero, videtur iniquitatem.

clementia repugnat, que manū in Scriptura Deo attribuitur, fm illud Pla. 114. Merito super omnia opera eius, ergo incommunabiliter Deum insultare primis parentibus, vñ iam in miseria deducit, vñ dicitur, sicut unus ex nobis factus est scens bonum, & vñ.

¶ 8 Præ. Veltius ad necessitatem hominem luctu & cibis, secundum illud i. ad Timonem, bentes alimenta, & quibus teguntur, &

Libro 1. Pe-
riarchon. c.
7. & 8. 10. 4.
Q. 47. art. 2.
8. q. 75. art.
7. & q. 90.
arti. 4.

Libro 1. ca.
21. circa me-
diū, & ca.
2. c. 1. ea.
prin. tom. 1.
Libro 17. ca.
6. habetur
implicite
tomo 5.

simus, ergo sicut cibus primis parentibus fuit attributus ante peccatum, ita etiam & vestitus attribui debuit. Inconvenienter ergo post peccatum dicitur, eis Deus tunicas pelliceas fecisse.

Propter Peccata quæ alicui peccato adhibetur, debet plus habere in malo, q̄ emolumenſi quod quis ex peccato consequitur, alioquin per penam nō deterretur quis a peccato, sed primi parentes ex peccato conſecuti sunt q̄ corum oculi aperirentur, ut dicitur Genes. 3. Hoc autem præpōderat in bono omnibus malis penitentib⁹, quæ ponuntur ex peccato cōficiata. Inconvenienter ergo describuntur poenæ, peccatum primorum parentum consequentes.

In CONTRARIVM est, q̄ huiusmodi penæ sunt diuinus taxatae a Deo, qui omnia facit in numero, pōdere, & mensura, ut dicitur Sap. 11.

RESPON. Dicendum, q̄ sicut dictū est, * Primi parentes propter suum peccatum priuati sunt beneficio diuinum, quo humanae naturæ integritas in eis conservabatur, per cuius subtractionem humana natura in defectus poenale incidit: & ideo dupliciter puniti fuerunt, Primo quantum ad hoc, quod subtractione sui eis, id quod integratis statui cōpetebat, scilicet locus terrestris paradisi: quod significatur Genes. 3. cum dicitur. Et emisit eum Deus de paradiſo voluntatis. Et quia ad illum statum primæ innocētiae per seipsum redire non poterat, cōnvenienter apposita sunt impedimenta ne rediret ad ea quæ primo statui cōpetebant, scilicet a cibo, ne sumeret de ligno vita, & a loco. Collocavit enim Deus ante paradiſum Cherubim, & flammænum gladium. Secundo autem puniti fuerunt quantum ad hoc, q̄ attributa sunt eis, quæ naturæ cōuenienti tali beneficio defitutæ. Et hoc qui dem quantum ad corpus, & quantum ad animam. Quādam quidem ad corpus, ad quod pertinet differentia sexus, alia pena attributa est mulieri, alia vero viro. Mulieri quidem attributa est poena secundum duo, pp̄ quæ viro coniungitur, quæ sunt generatio prolixi, & communicatio operi pertinēti ad domesticam conuerſationem. Quantum autem ad generationē prolixi, punita fuit duplicititer. Primo quidem, quantum ad tedia quæ sustinet portando problem conceptum. Et hoc significatur cū dicitur: Multiplico ærumnas tuas, & conceptus tuos. Et quantum ad dolorem, quem patitur in pariendo, & quantum ad hoc dicitur: In dolore partus. Quantum vero ad domesticam conuerſationem punitur secundū hoc, q̄ subiicitur dominationi viri, per hoc quod dicitur: Sub viri potestate eris. Sicut autem ad mulierem pertinet, vt subdatur viro in his, quæ ad domesticam conuerſationem pertinent: ita ad virum pertinet, q̄ necessaria vita procuret. Et circa hoc punitur tripliciter. Primo quidem, per terra sterilitatem, cum dicitur: Maledicta terra in opere tuo. Secundū, per laboris anxietatem, sine qua fructus terre nō possunt. Unde dicitur, in labore comedes de ea cunctis diebus vita tua. Tertiō, quantum ad impedimenta quæ proueniunt terram colentibus. unde dicitur: Spinas & tribulos germinabit tibi. Similiter etiā ex parte animæ triplex eorum pena describitur. Primo quidem, quantum ad cōfessionem quam pauci sunt de rebellione carnis ad spiritum. unde dicitur: Aperti sunt oculi amborum, & cognoverūt se esse nudos. Secundo, quantum ad increpationem propriæ culpe, per hoc quod dicitur: Ecce, Adā factus est quasi vnuis ex nobis. Tertiō, quantum ad commemorationem futuræ mortis, secundum quod ei dicitum

A est: Puluis es, & in puluerem reverteris. Ad quod etiam pertinet, quod Deus fecit eis tunicas pelliceas in signum mortalitatis eorum.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ in dī statu innocentie fuisse partus ab eis, dolore. Dicitur Aug. in 14. de ciui. Dei. * Sic ad pariedum non doloris gemitus, sed maturitatis impulsus foeminea uiscera relaxaret, sicut ad cōcipientū non libidinis appetitus, sed uoluntarii ulti naturā viri usque cōtigeret. Subiectio autem mulieris ad virū intelligenda est in penā mulieris esse inducta, nō quādū ad regimē, quia et ante pētū vir caput mulieris fuisset, & eius gubernator extisset: sed prout mulier cōtra propriā uoluntate nūc necesse habet virū uoluntati parere. Spinas aut & tribulos terra germinasset, si hō nō peccasset, in cibū animaliū, nō autē in hominis poenā, quia scilicet pp̄ eorum exortum nullus labor, aut punitus homini operanti in terra accideret, ut Aug. dicit super Genes. ad literam, * quāmuis Alchinius dicat, quod ante peccatum terra omnino spinas & tribulos nō germinasset. Sed primum est melius.

AD SECUNDVM dicendum, q̄ multitudo conceputuum inducitur in penā mulieris nō propter ipsam procreationem prolis, quæ etiam ante peccatum fuisse, sed propter multitudinem afflictionum, quas mulier patitur ex hoc, quod portat foetum cōceptum. Vnde signanter coniungitur: Multiplico ærumnas tuas, & conceptus tuos.

AD TERTIUM dicendum, quod illa poenæ aliquatenus ad omnes pertinent. Quæcumque enim mulier concipit, necesse est, q̄ ærumnas patiatur, & cum dolore pariat, præter Beatam Virginem, quæ sine corruptione concepit, & sine dolore peperit: quia eius concipio non fuit secundum legem naturæ a primis parentibus deriuata. Si autem aliqua nō concipit, neq; parit, patitur sterilitatis defectum, qui præponderat poenæ predicti. Similiter etiam oportet, ut quicunq; terram operatur, in sudore uultus comedat panem. Et ipsis qui per se agriculturam nō exercit, in aliis laboribus occupatur. Homo n.nascitur ad laborem, ut dicitur Job quinto: & si panem ab aliis in sudore uultus elaboratum manducant.

AD QVARTVM dicendum, q̄ locus ille paradisi terrestris, quāmuis non seruiat homini ad ipsum, seruit tamen ei ad documentum, dum cognoscit propter peccatum se tali loco fuisse priuatum: & dū per ea, quæ corporaliter in illo paradiſum sunt, instruitur de his quæ pertinent ad paradiſum coelestem, quo adiutus homini præparatur per Christum.

AD QVINTVM dicendum, q̄ falsus spiritualis sensus mysteriis, ille locus præcipue uideretur esse inaccessibilis propter vehementem astutiam in locis intermedii ex propinquitate solis. Et hoc significatur per flammeum gladium, qui ueratilis dī pp̄ proprietatem motus circularis homī æstū causans: & quia motus corporalis creature disponitur ministerio Angelorum, ut patet per Aug. 3. de Trin. * Convenienter etiam simul cum gladio ueratili Cherubim adiungitur ad custodiendam uitam ligni uitæ. Vnde Aug. dicit in undevicesimo super Genes. ad literam. * Hoc per celestes potellates etiam in paradiſo uisibili factum esse credendum est, ut per Angelicum ministerium esset illic quādam ignea custodia.

AD SEXTVM dicendum, q̄ hō si post peccatum de ligno uitæ comedisset, nō pp̄ hoc immortalitatē recuperasset, sed beneficio illius cibi potuisset vitā magis prolongare. Vnde quod dī: Et uiuat in eternum, sumitur

D. 739.

Lib. 14. c. 26.
circum medias.
tomo 5.

Lib. 3. ca. 18.

tomo 3.

Lib. 3. cap. 4.
tomo 3.

Lib. 11. c. 40.
in fine, tomo
3.

QVAES. CLXV.

fumitur ibi aeternu pro diuturno. Hoc autem non expeditiebat ho, ut in miseria huius vitae diutius permaneret. Lib. 11. c. 39. post mediu super Genes. ad literam, * Verba Dei non tam sunt primis parentibus insultantis, quam ceteros, ne ita su perbiantur, deterrentis, propter quos ista conscripta sunt, quia scilicet non solum Adam non fuit factus, quod hieri uoluit, sed nec illud quod factus fuerat, conservauit.

AN OCTAVVM dicendum, quod situs necessarius est homini, secundum statum praesentis miseriae pp duo. Primo quidem pp defectum ab exterioribus documentis, puta, intemperati calor, & frigoris. Secundo, ad tegumentum ignominiae, ne turpitudine membrorum appareat, in quibus precipue manifestatur rebellio carnis ad spiritum. Haec autem duo in primo statu non erant, quia in statu illo corpus hominis non poterat per aliquod extrinsecum laedi, ut in primo dictum est. * Nec etiam erat in statu illo aliqua turpitudine in corpore hominis, quae ad confusionem induceret. Vnde dicitur in Genes. Erat autem tunc nudus, Adam scilicet & uxor eius, & non erubesceret. Alia autem ratio de eis est, qui est necessarius ad fomentum caloris naturalis, & ad corporis augmentum.

AD NONVM dicendum, quod sicut Aug. dicit 11. sup Genes. ad literam. * Non est credendum quod primi parentes essent producti clausi oculis, praeceps cum de muliere dicatur, quod uide lumen quod esset pulchrum, & bonum ad vesiculum. Aperi ergo sunt oculi amborum ad aliquid intuendendum, & cogitandum, quod antea numquam aduerterant, scilicet ad inuicem concupiscendum, quod ante non fuerat.

¶ Super Questionis 155. Articulum QVAESTIO CLXV.
De Tentatione primorum parentum, in duos articulos divisâ.

IN tota q. 155. de tentatione primorum parentum, hoc solum scribendum occurrit, quod in calce secundi articuli, cum dicitur, quod serpens obseruat plantam mulieris, visi quando in illicita labitur, delectatio illum capiat, non sic intelligo, ut serpens expedit lapsum mulieris, hoc est, rationis inferioris, & lapsum delectatione capiat: sed quod serpens delectationis laqueo mulierem nolit ex inferiori parte si in labitur, hoc est, ad lapsum ex ipsa concupiscentia sensuali, & appetitu, seu insurge re delectatione ducatur, caput denudato hominem in huiusmodi delectatione sensibili, dum inferiora considerat, dum conditiones eveniariorum sensibilium imaginatur, concipi, & per eas discurrevit. Ratio siquidem inferior fine iuri operis capiat, quia tunc eius delectatio confusum ha

EINDE considerandum est de tentatione primorum parentum.

CIRCA quam queantur duo.

¶ Primo. Vtrum fuerit conueniens, ut homo a Diabolo tentaretur.

¶ Secundo. De modo & ordine illius tentationis.

ARTICULVS PRIMVS.

Vtrum fuerit conueniens, ut homo a Diabolo tentaretur.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod non fuerit conueniens, ut homo a Diabolo tentaretur. Eadem enim pena finalis debetur peccato Angelii, & peccato hominis, fin illud Matthaei 25. Ite maledicti in ignem aeternum, qui paratus est Diabolo, & Angelis eius: sed peccatum primi Angelii non fuit ex aliqua tentatione exteriori, ergo nec prima peccatum hominis debuit esse ex aliqua exteriori tentatione.

¶ 2. Prae. Deus praefici futurorum, sciebat, quod homo per tentationem demonis in peccatum deiiceretur: & sic bene sciebat, quod non expeditebat ei, quod tentaretur, ergo videtur, quod nec fuerit conueniens,

F quod permetteret eum tentari. ¶ 3. Prae. Quod aliquis impugnare habeat, ad ponam pertinere videtur, sicut & contrario pertinere videtur ad premium, quod impugnatio subtrahatur, secundum illud Prover. 16. Cum placuerint domino viae hominis, inimicus convertet ad pacem: sed ponat cedere culpam, ergo incolumem faciat peccatum tentare.

Sed contra est, quod dicitur Eccl. 7. art. 2. Tatus non est, qualia sit?

RESPON. Dicendum, quod diuinis litteris sunt omnia sua uite, ut dicitur Sapientia, scilicet sua prouidentia singulis attributis, pertinet secundum suam naturam, quod est in libro 4. capite de diuinis nominis. Proinde est natura corrumperet, sed saluare. Hoc pertinet ad conditionem humanae creaturis iuuari, vel impediti peccata. Vniuersi sunt, ut Deus hominem in statu originali & tentari permetteret per malos Angeli, cum faceret per bonos. Ex speciali etate gratiae hoc erat ei collatum, ut nullus anterior ei posset necesse contra programmatum per quam temptationi demonis refire.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod rara humanam est aliqua natura, in qua nullum culpam inueniri, non autem super gelicem. Tentare autem inducendo alio non est nisi iam depravari per culpe, vniuersi sunt, ut homo per Angelum mundum inducatur, quia sicut dicitur Jacob, tentator malorum est.

AD SECUNDVM dicendum, quod fecerat, quod homo per tentationem in peccato deiiciendi, ita etiam sciebat, quod per tentationem resistere poterat tentator. Hoc autem fecerat, conditio naturae ipsius, ut proprie tentatione linqueretur, secundum illud Eccl. 7. De hominibus in manu consiliis suis. Vnde augustinus laudis futurum fuisse hominem, possit bene uovere, quia nemo male uincere, cum in natura posse, & in porche habere, non consentire facilius.

AD TERTIVM dicendum, quod impugnare cum difficultate resolutum, ponamus, ut in statu innocentiae poterat ab eo tentatione resistere: & ideo impugnare, quod ei penalis non fuit.

ARTICULVS II.

Vtrum fuerit conueniens modus, & ordinatio tentationis.

AD SECUNDVM sic proceditur. Vtrum conueniens modus & ordinatio tentationis. Sicut enim ordinatio nature superior ho, ita & uir erat & fideliter mulier, qui prouenit ab Angelo ad hominem, & debuit prouenire a viro in mulierem, & conuenienter per virum tentaretur, & non conuenienter